

Lakiosasto

18.5.2000

Työeläkelaitoksille

REKISTERÖIDYT LISÄELÄKEJÄRJESTELYT SULJETAAN

Hallituksen esitys eduskunnalle rekisteröityjen lisäeläkejärjestelyjen sulkemisesta (HE 52/2000 vp)

1 ESITYKSEN KESKEINEN SISÄLTÖ

Yksityisten alojen rekisteröidystä lisäeläketurvasta säädetään työntekijäin eläkelain (TEL) 11 §:ssä, maatalousyrittäjien eläkelain (MYEL) 11 §:ssä ja yrittäjien eläkelain (YEL:n) 11 §:ssä. Hallitus esittää, että nämä TEL:n, YEL:n ja MYEL:n mukaiset rekisteröidyt lisäeläkejärjestelyt suljettaisiin vuoden 2001 alusta. Näin ollen lisäeläkejärjestelyjen alaisiksi ei enää vuoden 2000 jälkeen voitaisi rekisteröidä uusia lisäeläkejärjestelyjä eikä voimassa oleviin lisäeläkevakuutuksiin enää voitaisi sen jälkeen rekisteröidä uusia vakuutettuja.

Voimassa olevat lisäeläkejärjestelyt kuitenkin säilyisivät. Näihin lisäeläkevakuutuksiin sallittaisiin vain tulevien lainmuutosten vuoksi mahdollisesti tarvittavat sopeuttamismuutokset.

TEL-lisäeläkejärjestelyjen kohdalla edellä kerrotusta pääsäännöstä sallittaisiin kuitenkin eräitä poikkeuksia. Eräissä tilanteissa työntekijä voisi tietyin edellytyksin tulla lisäeläketurvan piiriin vuoden 2000 jälkeenkin. Näin voisi tapahtua esimerkiksi silloin, kun lisäeläkejärjestelyn piiriin kuuluneen työntekijän työnantaja vaihtuu, mutta työntekijän työoikeudellinen työsuhde tai TEL-työsuhde ei katkea, tai kun työntekijä siirtyy eläkekassan toimintapiiriin kuuluvan työnantajan palveluksesta toisen, saman eläkekassan piiriin kuuluvan työnantajan palvelukseen. Tarkemmat määräykset näistä tilanteista annettaisiin Eläketurvakeskuksen vahvistamissa lisäeläkejärjestelyjen kartassa.

Lisäeläketurvan sulkeminen koskisi myös tilanteita, joissa julkisen sektorin eläketurva korvataan TEL-peruseläketurvalla. Tällöin mahdollisesti tarvittavaa lisäeläketurvaa ei voitaisi enää vakuuttaa rekisteröidyllä lisäeläkevakuutuksella.

Lakiosasto

18.5.2000

Vapaaehtoinen peruseläkevakuuttaminen edelleen mahdollista

Esitys koskee vain vapaaehtoisen lisäeläkejärjestelyn sulkemista. Näin ollen luottamustoimessa oleva voidaan vakuuttaa edelleen TEL:n 1 b §:n mukaan ja ulkomaille lähetetty työntekijä TEL:n 1 c §:n 3 momentin mukaan, koska näissä kyseessä on vapaaehtoinen peruseläkevakuutus. Samoin työntekijän oikeus itse jatkaa rekisteröityä lisäeläkevakuutusta säilyisi ennallaan.

Myös yrittäjällä ja maatalousyrittäjällä säilyisi edelleen mahdollisuus ottaa vapaaehtoinen vakuutus. Samoin vapaaehtoisesti voitaisiin edelleen vakuuttaa myös maataloustyöhön osallistuva perheyriksen jäsen, jolle ei makseta rahapalkkaa.

Lakiin säännös Eläketurvakeskuksen oikeudesta vahvistaa vapaaehtoisten lisäetujen kartta

Lainmuutosesityksen mukaan TEL:iin otettaisiin säännös Eläketurvakeskuksen oikeudesta vahvistaa vapaaehtoisten lisäetujen kartta ja siihen mahdollisesti tehtävät muutokset. Uuden perustuslain mukaan tällaisten oikeussäännösten antamisesta on säädettävä laissa.

2

HALLITUKSEN ESITYS

Suomenkielinen hallituksen esitys on liitteenä. Ruotsinkielistä esitystä voi tilata Oy Edita Ab:sta, puhelin (09) 5660 566. Molemmat tekstit löytyvät myös internetistä osoitteesta <http://finlex.edita.fi/>

ELÄKETURVAKESKUS

Helena Tapio

Riitta Korpiloma

HE 52/2000 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle rekisteröityjen lisäeläkejärjestelyjen sulkemisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan työntekijäin eläkelain mukaisen rekisteröidyn lisäeläketurvan sulkemista siten, että uusia lisäeläkejärjestelyjä ei enää voitaisi vakuuttaa muissa eräissä erityistilanteissa. Voimassa olevat lisäeläkevakuutukset kuitenkin säilyisivät, mutta uusia työntekijöitä ei voisi tulla lisäeläketurvan piiriin, eikä lisäeläkevakuutuksissa voisi tehdä eläkkeen saamisen ehtoja tai eläkkeen määrää koskevia parannuksia. Työntekijän oikeus itse jatkaa rekisteröityä lisäeläkevakuutusta säilyisi ennallaan. Myös vapaaehtoisen peruseläketurvan järjestäminen ulkomailla työskenteleville ja luottamustoimessa oleville henkilöille olisi edelleen mahdollista.

Myös yrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien eläkelain mukainen rekisteröity lisäeläketurva suljettaisiin siten, ettei uusia lisäeläkejärjestelyjä voitaisi enää vakuuttaa. Voimassa olevia lisäeläkejärjestelyjä voitaisiin kuitenkin jatkaa, ja edelleenkin olisi mahdollista vapaaehtoisesti vakuuttaa sellainen yrittäjä, jonka työtulo on vähimmäistyötuloa pienempi. Niin ikään vapaaehtoisesti voitaisiin edelleen vakuuttaa maatilatalouden työhön osallistuva perheyrittäjän jäsen, jolle ei makseta palkkaa.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2001 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Yksityisten alojen lakisääteisen työeläkejärjestelmän alkuvaiheessa peruseläkkeen taso jäi monista syistä alhaiseksi. Muun muassa peruseläkkeen tavoitetaso oli 42 prosenttia eläkepalkasta kun taas monissa vapaaehtoisissa eläkejärjestelyissä tavoitteena oli 60 prosentin eläketaso. Näistä syistä myös yksityisten alojen lakisääteisessä eläkejärjestelmässä katsottiin tarpeelliseksi, että eläketurvaa voitiin parantaa vapaaehtoisella rekisteröidyllä lisäeläkevakuutuksella. Lisäeläkejärjestelyllä eläketurvan tavoitetaso voitiin nostaa 60 prosenttiin tai jopa julkisen eläkejärjestelmän tavoitetason mukaiseen 66 prosenttiin. Lisäksi joidenkin työntekijäryhmien kohdalla oli tarvetta alentaa lakisääteistä vanhuuseläkeikää lisäeläkejärjestelyllä.

Vuoden 1975 tasokorotus, jolla yksityisten alojen lakisääteisen peruseläkkeen tavoitetaso nostettiin 42 prosentista 60 prosenttiin, merkitsi lisäeläketurvan tarpeen olennaista pienentymistä. Tämä merkitsi myös rekisteröityjen lisäeläkevakuutuksien maksutulon vastaavaa pienentymistä.

Rekisteröidyissä lisäeläkejärjestelyissä vakuutusnottajina voivat olla työntekijäin eläkelain (395/1961; TEL) mukaisesti vakuuttamisvelvolliset työnantajat sekä yrittäjien eläkelain (468/1969; YEL) ja maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969; MYEL) piiriin kuuluvat yrittäjät sekä jatkovakuutuksissa aikaisemmin työnantajan vakuuttamina TEL-lisäeläkevakuutuksen piiriin kuuluneet työntekijät.

Vaihtoehtona rekisteröidylle TEL-lisäeläkevakuutukselle lisäeläketurva voidaan järjestää vapaamuotoisella ryhmäeläkevakuutuksella henkivakuutusyhtiössä, eläkekassassa tai -säätiössä. Rekisteröity TEL-lisäeläkevakuutus liittyy kiinteästi lakisääteiseen peruseläkevakuutukseen ja se vastaa rakenteeltaan ja eläkkeen saamisen ehtojen osalta suurelta osin peruseläkevakuutusta. Tällaista lakisääteistä sidosta lakisääteiseen peruseläketurvaan ei ole vapaamuotoisissa ryhmäeläkevakuutuksissa. Siten niissä vakuutettavat etuudet ja eläkkeen saamisen ehdot voidaan määrittellä kulloinkin ilmenevän tarpeen mukaisesti joustavammin kuin rekisteröidyissä lisäeläkevakuutuksissa. Voimassa olevia TEL-lisäeläkevakuutuksia onkin jossain

määrin lakkautettu ja tilalle on otettu vapaaamuotoinen ryhmäeläkevakuutus.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Yksityisten alojen rekisteröidystä lisäeläketurvasta säädetään TEL:n 11 §:ssä, MYEL:n 11 §:ssä ja YEL:n 11 §:ssä.

TEL:n 11 §:n 1 momentin mukaan jos työnantaja järjestää työntekijälle eläketurvan vapaaehtoisesti 1 c §:n 3 momentin nojalla (*vapaaehtoinen peruseläkevakuutus*) taikka järjestää muutoin paremman eläketurvan kuin edellä 4-9 §:ssä on säädetty, tai sisällyttää eläketurvaan hautausavustuksen tai muun sellaisen edun suorittamisen, jota ei edellytetä vähimmäisehdoissa (*vapaaehtoinen lisäeläkevakuutus*), on hänellä oikeus niillä ehdoilla, jotka asianomainen ministeriö määrää, saattaa tällainen eläkejärjestelmänsä tämän lain alaiseksi rekisteröimällä se eläketurvakeskuksessa, minkä jälkeen lisäeläkevakuutukseen noudatetaan soveltuvin osin tämän lain säännöksiä.

TEL:n 11 §:n 2 momentissa on säännökset siitä, kuinka lisäeläketurvan määrä lasketaan, jos vanhuuseläke alkaa muusta ajankohdasta kuin eläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Pykälän 3 momentissa on säännökset siitä, kuinka lisäeläkevakuutuksen vakuutusmaksu jaetaan työnantajan ja työntekijän kesken, työntekijän lisäeläkettä koskevasta vapaakirjaoikeudesta ja työntekijän oikeudesta itse jatkaa lisäeläkevakuutusta. Pykälän 4 momentissa säädetään työnantajan oikeudesta pidättää työntekijän vakuutusmaksuosuus tämän palkasta.

MYEL:n 11 §:n 1 momentin mukaan maatalousyrittäjällä on oikeus sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamin ehdoin ja perustein järjestää itselleen ja omaisilleen eläketurva, joka on tämän lain edellyttämää eläketurvaa parempi tai sisällyttää järjestämänsä eläketurvaan hautausavustuksen tai muun sellaisen edun suorittamisen, jota ei edellytetä vähimmäisehdoissa. Lisäksi lainkohdassa säädetään, että vakuutusmaksu tässä tarkoitetusta lisäedusta voidaan suorittaa myös kertamaksuna.

MYEL:n 11 §:n 2 momentissa on säännökset vapaaehtoisen eläketurvan järjestämisestä sellaiselle maatalousyrittäjälle, jonka työtulo tai viljelmän pinta-ala on pienempi kuin mitä pakollinen MYEL-vakuuttamisvelvollisuus edellyttää. Pykälän 3 momentin mukaan 2 momenttia sovelletaan myös maatilatalouden työhön osallistuvaan sellaiseen perheyrytyksen jäseneseen, jolle ei makseta palkkaa.

YEL:n 11 §:n 1 momentissa on muita kuin maatalousyrittäjiä koskeva MYEL:n 11 §:n 1 momenttia vastaava säännös. YEL:n 11 §:n 2 momentissa säädetään vapaaehtoisen eläketurvan järjestämisestä, kun YEL-työtulo on pienempi kuin mitä pakollinen YEL-vakuuttamisvelvollisuus edellyttää.

Lisätujen rakenne ja puitteet on määritellyt sosiaali- ja terveysministeriön päätöksillä työntekijäin eläkelain 11 §:ssä tarkoitettujen vapaaehtoisten lisätujen rekisteröimisehdoista (STMp 745/1966) sekä maatalousyrittäjien eläkelain 11 §:ssä ja yrittäjien eläkelain 11 §:ssä tarkoitettujen eläketurvan rekisteröimisehdoista (STMp 675/1969). Tarkemmat määräykset lisätujen sisällöstä on annettu eläketurvakeskuksen hallituksen vahvistamalla rekisteröimiskelpoisten lisätujen kartalla.

Työeläkevakuutusyhtiössä vakuutettu lisäeläke määritellään vakuutusopimuksessa, johon liittyvät sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymät lisäeläkevakuutusten vakuutusehdot sekä sosiaali- ja terveysministeriön 16 päivänä joulukuuta 1985 vahvistamat työeläkelakien mukaisten vapaaehtoisten lisätujen vapaakirjan ehdot ja perusteet niihin myöhemmin tehtyinen muutoksineen. Maksujen ja vastuiden laskentaperusteet on määritellyt rekisteröidyn lisäeläkevakuutuksen erityisperusteissa, jotka ovat eläkevakuutusyhtiöille yhteiset. Eläkekassoissa ja -säätiöissä etuudet määritellään eläkekassojen ja -säätiöiden säännöissä ja niillä on vastaavansisältöiset laskentaperusteet kuin työeläkevakuutusyhtiöillä.

Rekisteröity lisäeläkevakuutus voi sisältää joko vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen tai perhe-eläkkeen tai nämä kaikki yhdessä. Työkyvyttömyyseläke sisältää myös yksilöllisen varhaiseläkkeen. Lisäeläkejärjestely voi sisältää myös hautausavustuksen. Kokonaiseläkkeen tavoitetaso on enintään 66 prosenttia eläkepalkasta. Tämä tavoitetaso saavutetaan 25—40 vuodessa.

TEL:n mukainen lisäeläke määritellään yleensä siten, että se yhdessä saman työsuhteen peruseläkkeen kanssa on tavoitetason suuruinen prosentti työsuhteen eläkepalkasta. Lisäksi lisäeläkettä rajoitetaan siten, että se vakuutusopimuksessa tarkemmin määriteltyjen muiden eläkkeiden kanssa on tavoitetason mukainen prosenttimäärä eläkepalkasta. Vanhuuseläkeiksi voidaan valita myös 65 vuotta alempi ikä, joka ei voi kuitenkaan olla 55 ikävuotta alhaisempi. Lisäeläkevakuutukseen pääsemiseksi voidaan asettaa odotusaika siten, että työntekijä pääsee lisäeläkejärjestelmään mukaan vasta oltuaan tietyn ajan, kuitenkin enintään viisi vuotta, työnantajan palveluksessa tai täytettyään tietyn alaikärajan, joka saa olla korkeintaan 35 vuotta. Vakuutuksenottaja voi periä osan lisäeläkevakuutuksen aiheuttamista kustannuksista vakuutetuilta omana maksuosuutena, joka voi olla enintään puolet lisäeläkevakuutuksen maksusta.

Ennen vuotta 1994, kun peruseläke karttui 1,5 prosenttia vuodessa 65 vuoden ikään saakka, lisäetu voitiin määritellä vakuutusopimuksissa yksinkertaisesti "tavoitetason ja peruseläkkeen erotuksena". TEL:n mukaista lisätua oli vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen korotus peruseläkkeen tasosta eli periaatteessa korotus oli sama kaikissa mainituissa eläkelajeissa. Vuoden 1994 alusta ja sen jälkeen voimaan tulleet peruseläkkeen karttumisprosenttimuutokset ja lukuisat muut peruseläketurvaan tulleet muutokset ovat kuitenkin romuttaneet vanhan laskusäännön "tavoitetason ja peruseläkkeen erotuksena". Nykyisin lisäetu on määriteltävä vakuutusopimuksissa erikseen jokaista eri eläkelajia varten. Järjestelmä onkin nykyisin vaikeaselkoinen ja sen hoidon hankaluus ja hinnanmuodostus ovat johtaneet siihen, että eläkevakuutusyhtiöt eivät nykyisin aktiivisesti tarjoa vakuutuksia.

Myös TEL:n voimaantulovaiheeseen liittyvä lisäeläkkeen tarve on olennaisesti vähentynyt eikä uusia TEL:n mukaisia lisäeläkejärjestelyjä enää juurikaan tehdä. Uudet lisäeläkevakuutukset syntyvät lähinnä vanhasta kannasta yhtiöittämisten tai muiden vastaavien järjestelyjen seurauksena tai korvattaessa julkisen sektorin eläketurvaa yksityistämisen yhteydessä.

YEL:n mukainen lisäeläkejärjestely on nykyisin jossain määrin TEL-lisäeläkejärjestelyä suositumpi. Se on yrittäjän kannalta selkeämpi kuin vapaamuotoinen yksilöllinen

lisäeläkejärjestely, koska YEL:n mukaisen lisäeläkejärjestelyn vakuutusmaksut on hyväksytty kokonaisuudessaan vähennyskelpoisiksi verotuksessa kun taas vapaamuotoisten lisäeläkevakuutusten vakuutusmaksujen vähennysoikeus on verotuksessa rajoitettu. YEL:n mukaista lisäeläketurvaa käytetään jonkin verran myös vuotuisen työtulon vakuuttamiseen YEL:n perusvakuutuksen asettamaa ylärajaa, joka vuoden 2000 indeksitasossa on 482.994,92 markkaa vuodessa, suuremmaksi.

Vuoden 1997 tilastojen mukaan työnantaja, joilla on TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus, on noin 2 200 kappaletta. Lisäeläkejärjestelyjen piiriin kuuluu 56 500 eläkkeensaajaa ja 70 000 sellaista vakuutettua, joille muodostuu lisäeläkettä. Vapaakirjoja on noin 220 000 kappaletta. Vuonna 1998 lisäeläkejärjestelyjen piiriin kuului 58 500 eläkkeensaajaa.

TEL:n piiriin kuuluvista lisäeläkevakuutetuista valtaosa eli noin 70 prosenttia on vakuutuksissa, joiden piiriin ei enää oteta uusia vakuutettuja eli vakuutukset ovat suljettuja. Vakuutusten lukumäärästä laskettuna suljettuja vakuutuksia on noin 35 prosenttia. Ainoastaan yhdellä eläkekassalla on voimassa rekisteröity lisäeläkevakuutus ja sellaisia eläkesäätiöitä, joissa olisi rekisteröity lisäetu, ei enää ole.

Seuraavassa on markkamäärätietoja TEL-lisäeläkkeestä:

	1997 mmk	1998 mmk
Vakuutusmaksutulo	285,7	319,2
Tasausmaksutulo	78,4	6,7
Eläkemeno	991,4	1 007,4
Vastuuvelka	6 221,7	6 438,0

Sosiaali- ja terveysministeriön vuoden 1999 lopulla lisäeläkevakuutuksen erityisperusteissa vahvistaman tasausmaksuosuuden vuoksi vakuutusmaksut nousivat huomattavasti vuoden 2000 alusta, mikä lisännee lisäeläkevakuutusten lakkauttamista.

Vuonna 1996 YEL:n mukaisia lisäeläkevakuutuksia oli noin 400, niistä vastuuvelka oli noin 164 miljoonaa markkaa ja maksutulo 12,9 miljoonaa markkaa. Vuonna 1997 YEL-lisäeläkkeen maksutulo oli 15 miljoonaa markkaa ja vuonna 1998 15,1 miljoonaa markkaa.

MYEL:n mukaisia lisäeläkevakuutuksia ei enää ole. Vanhuuseläkkeellä on tällä hetkellä viisi MYEL-lisäeläkevakuutettua ja seitsemällä henkilöllä on MYEL-lisäeläkevapaakirja.

2.2. Nykytilan arviointi

Rekisteröity lisäeläkevakuutus liittyy kiinteästi peruseläkevakuutukseen, muun muassa vakuutuksen sisältämät etuudet ja eläkkeen saamisen ehdot noudattavat peruseläkkeen periaatteita. Peruseläketurvan muuttuessa myös lisäeläkevakuutus on mukautettu perusturvassa tapahtuneisiin muutoksiin. Tästä johtuen lisäeläkevakuutus onkin nyky muodossaan varsin monimutkainen ja sen ylläpito on kallista. Lisäeläkevakuutuksen hoitokustannustuotot eivät nykyisellään kuitenkaan riitä hoidosta aiheutuviin kustannuksiin. Vakuutuskannan vähentyessä myös maksutulo alenee. Sen sijaan hoitokustannukset eivät alene samassa suhteessa, jolloin hoitokustannusali jäämä entisestään suurenee.

Yksityisten alojen eläkejärjestelmässä osa peruseläkkeistä aiheutuviin kustannuksista jaetaan eläkelaitosten yhteisesti kustannettaviksi eläkelaitosten välisen tasausjärjestelmän kautta. Myös osa lisäeläkkeistä kustannetaan tasausjärjestelmän kautta. Tasausjärjestelmän kautta kustannetaan lisäeläkkeistä muun muassa indeksisidonnaisuudesta aiheutuva eläkemeno, työttömyyseläkkeet ja osittain myös maksuvapautusaikana karttuneet eläkkeet. Näiden eläkemenojen kustantamiseen käytetään lisäeläkevakuutusmaksuun sisältyvä tasausosan sekä sijoitustuotoista lisäeläkevakuutuksen vastuuvelalle saatu laskuperustekorona ja rahastokoron erotusta vastaava tuotto. Vakuutusmaksun tasausosa mitoitetaan siten, että nämä tuotot yhteensä riittävät mainittuihin eläkemenoihin. Tasausosaa mitoitettaessa joudutaan tekemään oletuksia muun muassa korkotason ja TEL-indeksin kehityksestä vuosikymmeniksi eteenpäin. Maksu on erittäin herkkä käytettävälle oletuksille ja siksi tasausmaksun mitoittaminen on vaikeaa.

Jälkeenpäin tarkasteltuna onkin osoittautunut, että TEL-lisäeläkevakuutuksen vakuutusmaksun tasausosa oli ennen 1980-luvun puoliväliä ainakin ajoittain alimitoitettu johtuen muun muassa korkeasta inflaatiosta ja siihen nähden alhaisesta laskuperustekorosta. Rahoitusvajetta on siten syntynyt ennen mainittua ajankohtaa karttuneista lisäeläkkeistä.

Myöhemmin tehdyillä vakuutusmaksuperusteiden muutoksilla maksutasoa on korjattu. Voimassa olevien laskuperusteiden mukainen vakuutusmaksutaso on nykyisen käsityksen mukaan riittävä, joten uutta vajetta ei pitäisi syntyä.

Vakuutuksenottajalta perittävä vakuutusmaksu määrätään lopullisena siten, että maksulla kustannetaan vakuutusaikana karttuneet tulevat eläkkeet kokonaisuudessaan. Maksua ei kuitenkaan teknisistä syistä kokonaan rahastoida tulevia eläkkeitä varten, vaan maksun tasausosa käytetään heti kunkin vuonna maksettavien lisäeläkkeiden kustantamiseen perus- ja lisäeläkevakuutuksen yhteisessä tasauspoolissa. Näin ollen lisäeläkevakuutuksen maksusuoritukset tasauspooliin toisaalta ja pooliin kuuluvat lisäeläkemenot toisaalta kohdistuvat eri aikaan, joten suoritusten välille syntyy jaksotusero. Jaksotuserolla ei kuitenkaan ole vaikutusta peruseläketurvan kustannuksiin, jos lisäeläkevakuutuksen vakuutusmaksutaso on oikein mitoitettu.

Koska kuitenkin vakuutusmaksutaso oli aikaisemmin liian alhainen, tästä jäi eläkejärjestelmälle pysyvä kustannusrasite, joka tulee perusvakuutuksen kustannettavaksi. Lisäeläkemenot kasvavat vuosittain edelleen lisäeläkevakuutettujen jäädessä eläkkeelle. Kun samaan aikaan lisäeläkevakuutuskanta supistuu, pienenevät myös lisäeläkevakuutuksen tuotot tasauspooliin. Näin ollen vaikka vakuutusmaksukannasta ei enää synny uutta kustannusvajetta, vuotuinen nettomääräinen perusvakuutuksen puolelta tarvittava rahoitustarve kasvaa edelleen markkamääräisesti.

ETA-sopimukseen liittymisen yhteydessä Suomi sitoutui siihen, että henkivakuutusyhtiöissä harjoitettu lakisääteinen eläkevakuutustoiminta eriytetään muusta henkivakuutus-toiminnasta (79/26/ETY). Eriyttämiskaatumuksen taustalla oli Euroopan yhteisöjen komission pyrkimys varmistaa EY:n piirissä harjoitettavan henkivakuutustoiminnan ter-veiden kilpailuolosuhteiden toteutuminen.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Rekisteröity lisäeläkejärjestely otettiin aikoinaan perustellusti osaksi lakisääteistä elä-

keturvajärjestelmäämme ja se on täyttänyt tehtävänsä hyvin. Sittenkin työeläkelainsäädännössä tehdyt muutokset ovat kuitenkin johtaneet siihen, että rekisteröity lisäeläkejärjestely on nykyisellään varsin monimutkainen ja sen ylläpito on kallista. Vakuutuskannan pienentyessä korkeita hoitokustannuksia joudutaan kattamaan yhä pienenevällä vakuutuskannalla. Lisäetu on rakenteeltaan jäykkä eikä etuuksia voida valita kulloinkin ilmenevän tarpeen mukaan. Sen vuoksi ehdotetaan, että uusien rekisteröityjen lisäeläkevakuutusten myöntäminen lopetetaan. Voimassaolevat lisäeläkevakuutukset jäisivät edelleen voimaan, mutta ne suljettaisiin siten, että niiden piiriin ei pääsääntöisesti voitaisi rekisteröidä uusia henkilöitä. Lisäksi sulkemisen jälkeen voimaan jääviin lisäeläkevakuutuksiin sallittaisiin vain tulevien lainmuutosten vuoksi mahdollisesti tarvittavat sopeuttamismuutokset.

Lisäeläkejärjestelyn sulkeminen koskisi myös tilanteita, joissa julkisen sektorin eläketurva korvataan TEL-peruseläketurvalla. Tällöin mahdollisesti tarvittavaa lisäeläketurvaa ei voitaisi enää vakuuttaa rekisteröidyllä lisäeläkevakuutuksella.

Apteekki-alalla on voimassa sopimus eräistä lisäeduista, jotka on toteutettu rekisteröidyllä lisäeläkkeellä. Rekisteröityjen lisäeläkejärjestelyjen sulkeminen ei vaikuta edellä mainitulla sopimuksella taatun eläketurvan aineelliseen sisältöön. Uuden henkilöstön lisäeläketurva toteutetaan erikseen sovittavalla tavalla.

Rekisteröidyn lisäeläkejärjestelyn sulkemisen jälkeen vakuutusmaksutulo ja kuormitustulo alenisivat edelleen nykyisestään, mutta tasausjärjestelmän kustannukset jatkuisivat edelleen. Koska vakuutettujen ja eläkkeensaajien määrä vähitellen pieneni, myös hoitokustannukset ja rahoitustarve tasausjärjestelmästä ajan myötä vähenevät.

3.2. Keskeiset ehdotukset

Ehdotuksen mukaan uusia lisäeläkevakuutuksia ei voitaisi enää rekisteröidä TEL:n alaiseksi 31 päivänä joulukuuta 2000 jälkeen. Mainitun päivän jälkeen myöskään voimassa oleviin TEL-lisäeläkevakuutuksiin ei pääsääntöisesti voitaisi rekisteröidä uusia työntekijöitä. Ennen vuotta 2001 vakuutukseen rekisteröidyt työntekijät voisivat kuitenkin tulla lisäedun piiriin, vaikka lisäetuuden

piiriin pääsemisen edellyttämä odotusaika ei lain voimaan tullessa olisi vielä täytynyt. Eläketurvakeskuksen vahvistama rekisteröityjen lisäetujen kartta säilyisi periaatteiltaan entisenlaisena.

Vapaaehtoisten lisäetujen vakuuttaminen ei jatkossa olisi mahdollista määrällisen lisäedun eikä eläkkeen saamisen ehtojen laajenuksen osalta. Siten poistettaisiin mahdollisuus alempaan eläkeikään ja perhe-eläkkeen saamisen ehtojen laajennukseen uusissa järjestelyissä myös peruseläkkeen puolelta. Myös mahdollisuus hautausavustukseen poistuisi.

Rekisteröityjen lisäetujen kartassa sallitaan nykyisin muun muassa eläkeiän alentaminen jollekin työntekijäryhmälle heti alkavana eläkkeenä kertasuorituksella sellaisissa lisäeläkejärjestelyissä, joissa on määrällinen vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen korotus. Tällaiset tasausjärjestelmän kannalta kustannusneutraalit varhaiseläkeratkaisut sallittaisiin edelleenkin voimassa olevalle TEL-lisäeläkevakuutuskannalle. Myös TEL:n 11 §:n 1 momentin mukainen peruseläkkeen järjestäminen vapaaehtoisesti ulkomailta työskenteleville samoin kuin luottamustoimessa olevien henkilöiden vakuuttaminen TEL:n 1 b §:n nojalla olisi edelleen mahdollista. Niin ikään työntekijällä olisi edelleen nykyisenlainen oikeus jatkaa itse työnantajan aikanaan ottamaa lisäeläkevakuutusta.

Pääsääntöisesti siis uusia TEL:n mukaisia lisäeläkevakuutuksia ei voitaisi enää tehdä eikä uusia työntekijöitä voisi enää tulla lisäeläkejärjestelyjen piiriin. Kohtuullisuuden vuoksi tästä sallittaisiin kuitenkin eräitä poikkeuksia.

Työeläkelainsäädännössä noudatetaan yleensä työoikeudellisia periaatteita. Työsuhteen päätyminen kuitenkin eroaa työoikeudellisesta työsuhteen päättymisestä. TEL:n 2 §:n 2 momentissa olevan erityissäännöksen mukaan TEL:a sovellettaessa työsuhde päättyy sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista. Soveltamiskäytännön mukaan TEL-työsuhde voidaan kuitenkin pitää yhdenjaksoisena, jos työntekijä on palkatta pois työstä enintään vuoden ajan ja työoikeudellinen työsuhde palkattoman poissaolon aikana jatkuu edelleen. Jos palkaton työstä poissaolo jatkuu yli vuoden, tulee TEL-työsuhde katkaistavaksi. Sen sijaan TEL-työsuhde jatkuu yhdenjaksoisena

yrityksen sulautuessa ja jakautuessa sekä liikkeen luovutuksissa samoin kuin työntekijän siirtyessä konsernin sisällä työnantajalta toiselle. Edellisessä kappaleessa tarkoitettuja poikkeustilanteita olisivat yrityksen omistajan ja haltijan vaihdokset, joissa työntekijät siirtyvät vanhoina työntekijöinä uuden työnantajan palvelukseen. Tällainen tilanne olisi myös yrityksen sulautuminen ja jakautuminen sekä konsernin sisällä tapahtuva työntekijän siirtyminen työnantajalta toiselle, kun uusi työnantaja haluaa järjestää työntekijöille entisentasoiset etuudet. Myös eläkekassassa työnantajalta toiselle siirtyvät työntekijät säilyisivät lisäeläketurvan piirissä. Tarkemmat määräykset näistä tilanteista annettaisiin eläketurvakeskuksen vahvistamissa lisäetujen kartassa.

Myöskään MYEL:n 11 §:n ja YEL:n 11 §:n mukaisia lisäeläkevakuutuksia ei voitaisi tehdä 1 päivästä tammikuuta 2001 alkaen. Tätä aiemmin vakuutetut lisäeläkejärjestelyt olisivat edelleen voimassa. MYEL:n ja YEL:n lisäeläketurvan osalta ei ole sellaisia poikkeuksellisia tilanteita, joissa olisi tarvetta sallia uusia lisäeläkejärjestelyjä vielä vuoden 2000 jälkeen kuten edellä TEL-lisäeläketurvan osalta on ehdotettu.

Eläketurvakeskus on vahvistanut vapaaehtoisia lisäetuja koskevan kartan ja siihen tehdyt muutokset niiden yksilön oikeuksia koskevien oikeudellisten perusteiden ja velvollisuuksien puitteissa, jotka laissa tai lain nojalla annetuissa alemmanasteisissa säännöksissä on annettu. Tämän eläketurvakeskuksen tehtävän voidaan katsoa sisältävän sekä uuden perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaista oikeussäännösten antamista että 124 §:n mukaista hallintotehtävän hoitamista. Tähän mennessä eläketurvakeskus on hoitanut edellä tarkoitettua tehtäväänsä ilman, että siitä olisi nimenomaista säännöstä laissa tai lain nojalla annetussa asetuksessa. Perustuslain 80 ja 124 §:n säännökset huomioon ottaen on tarpeen, että eläketurvakeskuksen oikeudesta vahvistaa vapaaehtoisten lisäetujen kartta ja siihen mahdollisesti tehtävät muutokset, säädetään vastaisuudessa laissa. Tämän vuoksi TEL:n 11 §:ään tulisi lisätä säännös, jossa eläketurvakeskus valtuutettaisiin vahvistamaan vapaaehtoisten lisäetujen kartta ja siihen tehtävät muutokset. Tämä koskisi viittaussäännösten nojalla myös MYEL- ja YEL-lisäeläketurvaa.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Koska rekisteröidyn lisäeläketurvan vakuutusmaksutaso oli aikoinaan liian alhainen, siitä on jäänyt eläkejärjestelmälle pysyvä kustannusrasite, joka tulee perusvakuutuksen kustannettavaksi. Lisäeläkemenot kasvavat vuosittain edelleen lisäeläkevakuutettujen jäädessä eläkkeelle. Kun samaan aikaan lisäeläkevakuutuskanta supistuu, pienenevät myös lisäeläkevakuutuksen tuotot taseuspölyyn. Näin ollen vaikka vakuutusmaksukanasta ei enää synny uutta kustannusvajetta, vuotuinen nettomääräinen perusvakuutuksen puolelta tarvittava rahoitustarve kasvaa edelleen markkamääräisesti. Pitkällä aikavälillä lisäedun sulkeminen kuitenkin pienentää taseusjärjestelmään kohdistuvaa kuormitusta.

YEL:n ja MYEL:n valtionosuuden kannalta muutoksella ei ole merkitystä.

Koska sulkemisajankohdan jälkeen rekisteröityjen lisäetujen kartta säilyisi periaatteiltaan entisenlaisena, ei sulkemisella olisi välitöntä vaikutusta TEL:n mukaisten vapaaehtoisten lisäeläkevakuutusten verotuskohteluun. Yrittäjien asemaa sulkeminen saattaa kuitenkin heikentää, koska verottaja ei välttämättä hyväksy vähennyksenä yksilöllisen lisäeläkevakuutuksen vakuutusmaksuja.

5. Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä eläketurvakeskuksen ja eläkelaitosten edustajien kanssa. Valmistelun aikana on kuultu asian kannalta keskeisiä työmarkkinajärjestöjä. Asia on ollut myös eläketurvakeskuksen hallituksen käsiteltävänä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Työntekijäin eläkelaki

11 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5-10 momentti. Pykälän 5 momentin mukaan vapaaehtoista lisäeläkejärjestelmää ei enää 31 päivä joulukuuta 2000 jälkeen voida saattaa TEL:n alaiseksi rekisteröimällä se eläketurvakeskuksessa. Lisäksi momentissa säädetään, että aiemmin rekisteröityyn eläkejärjestelmään ei enää ole mahdollista liittää uusia työntekijöitä.

Pykälän 5 momentissa on pääsääntö vapaaehtoisen lisäeläkejärjestelyn sulkemisesta vuoden 2001 alusta alkaen. Säännöksen mukaan sulkeminen koskee vain vapaaehtoista lisäeläkevakuutusta. Siten luottamustoimessa oleva ja ulkomaille lähetetty työntekijä voidaan edelleen vapaaehtoisesti vakuuttaa TEL:n 1 b §:n tai 1 c §:n 3 momentin perusteella (vapaaehtoinen peruseläkevakuu-

tus). Samoin, jos työntekijä aiemmin kuului lisäeläkejärjestelyn piiriin, voidaan mainittuun TEL-vakuutukseen liittää samat lisäetuedet kuin työntekijällä aiemmin oli.

Pykälän 5 momentti ei estä sellaisen työntekijän, joka täyttää lainmuutoksen voimaantuloa hetkellä lisäeläkejärjestelyn eläkeriikmän määritelmän mutta jonka osalta järjestelyn piiriin pääsemiseksi edellytetty odotusaika täyttyy lainmuutoksen voimaantulon jälkeen, siirtymistä odotusajan jälkeen lisäeläkejärjestelyn piiriin. Sen sijaan, vaikka työntekijän työsuhte työnantajaan olisi alkanut ennen lain voimaantuloa, mutta hän ei lain voimaantuloa hetkellä täytä eläkeriikmän määritelmää, hän ei voi enää siirtyä lisäeläkejärjestelyn piiriin, jos hän myöhemmin esimerkiksi nimityksen tai työtehtävien vaihtumisen vuoksi täyttäisikin eläkeriikmän määritelmän. Tästä säädettäisiin voimaantulosäännöksessä.

Myöskään TEL-työsuhteen katkeaminen

esimerkiksi hoitovapaan tai palkattoman poissaolon takia ei ehdotetun lainkohdan nojalla estä työntekijän siirtymistä takaisin lisäeläkejärjestelyn piiriin. Työntekijän on kuitenkin pitänyt kuulua lisäeläkejärjestelyn piiriin jo ennen lain voimaantuloa.

Pykälän 6 momentin nojalla uusi lisäeläkejärjestely voidaan rekisteröidä eläketurvakeskuksessa, jos työnantaja ja eläkelaitos ovat sitovasti sopineet viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2000, että lisäeläkevakuutus tulee voimaan ennen 1 päivänä tammikuuta 2001 ja tästä lisäeläkejärjestelyn rekisteröimisestä on ilmoitettu eläketurvakeskukselle viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2001.

Nykyisten eläketurvakeskuksen työeläkelaitoksille vahvistamien ilmoitusliikenneohjeiden mukaan lisäeläkevakuutuksen voimaantuloajankohta on aikaisintaan se päivä, jolloin lisäeläkejärjestelystä on sitovasti sovittu työnantajan ja eläkelaitoksen kesken. Jos eläkelaitos ilmoittaa eläkejärjestelytiedot eläketurvakeskukselle kuuden kuukauden kuluessa sovitusta lisävakuutuksen voimaantulopäivästä lukien, lisäeläkejärjestely rekisteröidään samasta päivästä lukien. Tämä nykyisin noudatettu kuuden kuukauden rekisteröinti-ilmoitusaika lyhenee pykälän 6 momentin nojalla kolmeksi kuukaudeksi uusien lisäeläkejärjestelyjen osalta.

Pykälän 7—9 momentissa luetellaan ne tilanteet, joissa lisäeläkejärjestelyä ei katsota uudeksi eläkejärjestelyksi ja joissa työntekijä voidaan ottaa lisäeläkejärjestelyn piiriin vielä 31 päivänä joulukuuta 2000 jälkeen. Ne koskevat etupäässä tilanteita, joissa lisäeläkejärjestelyn piiriin kuuluvan työntekijän työnantaja vaihtuu, mutta työntekijän työoikeudellinen työsuhte tai TEL-tösuhte ei katkea. Näissä tilanteissa on kohtuullista, että työntekijä voi säilyttää etuutensa.

Pykälän 7 momentin mukaan uutena eläkejärjestelmänä ei pidetä sulautumisen, jakautumisen tai liikkeen luovutuksen johdosta pykälän 1 momentin mukaisen eläkejärjestelmän piiriin kuuluville työntekijöille järjestettyä entisen tasoista lisäeläketurvaa. Sama koskee myös konsernin sisällä työnantajalta toiselle siirtyvää työntekijää. Siten yrityksen omistajan tai haltijan vaihdokset, jolloin työntekijät siirtyvät vanhoina työntekijöinä uuden työnantajan palvelukseen, ei estäisi työntekijän ottamista lisäeläketurvan piiriin vuoden 2000 jälkeenkin.

Jos 7 momentissa mainituissa tilanteissa tehdään lisäeläkejärjestely, sen piiriin pää-

sisivät vain ne työntekijät, jotka kuuluivat aikaisempaan lisäeläkejärjestelyyn. Lisäksi etuutensa on oltava vastaavantasoiset kuin aikaisemmassa lisäeläkejärjestelyssä. Jos taas uudella työnantajalla on jo vastaavantasoinen lisäeläkejärjestely, voidaan siirtyvät työntekijät yksinkertaisuuden vuoksi liittää sen piiriin. Sen sijaan työntekijä, joka aiemmin ei kuulunut lisäeläkejärjestelyn piiriin, ei pääse myöskään uuden työnantajan lisäeläkejärjestelyn piiriin.

Pykälän 8 momentin nojalla entisen tasoiset etuutensa voisi säilyttää myös sellainen rekisteröidyn lisäedun piiriin kuuluva työntekijä, joka siirtyy eläkekassan toimintapiiriin kuuluvan työnantajan palveluksesta toisen, saman eläkekassan toimintapiiriin kuuluvan työnantajan palvelukseen. Siirtymisen täytyy kuitenkin tapahtua vuoden kuluessa siitä, kun aikaisempi työoikeudellinen työsuhte on päättynyt. Samoin vastaavantasoiset etuutensa voisi säilyttää lisäedun piiriin kuuluva työntekijä, joka siirtyy eläkekassan toimintapiiriin kuuluvan työnantajan palveluksesta uuden, lain voimaantulon jälkeen eläkekassan toimintapiiriin tulevan työnantajan palvelukseen.

Pykälän 9 momentin mukaan uutena lisäeläkejärjestelynä ei myöskään pidettäisi lisäeläkevakuutusten siirtoja eläkelaitoksesta toiseen.

Pykälän 10 momentin mukaan eläketurvakeskuksen vahvistamissa lisäetujen kartassa annettaisiin tarkemmat määräykset 1 momentin mukaisesta lisäeläketurvasta. Eläketurvakeskuksen vahvistamissa TEL:n 11 §:n mukaisten rekisteröityjen lisäetujen kartassa annettaisiin määräykset myös niistä etujen muutoksista, jotka nyt ehdotettujen muutosten voimaantulon jälkeen voidaan hyväksyä. Lisäetujen kartassa sallitaan nykyisin muun muassa eläkeiän alentaminen jollekin ryhmälle heti alkavana eläkkeenä. Käytännön yksinkertaistamisen vuoksi tällainen kertaluontoinen järjestely olisi edelleenkin sallittava sellaisissa lisäeläkejärjestelyissä, joissa lain voimaantulohetkellä on voimassa määrällinen vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työtömyyseläkkeen korotus. Tällöin työnantaja ei joudu ottamaan eläkeiän alennusta vapaa-muotoisena järjestelynä. Tässä lisäeläkejärjestelyn piiriin ei pääse uusia työntekijöitä.

Vuoden 1996 alusta voimaan tulleiden lainmuutosten yhteydessä lisäetujen kartassa sallittiin lisäetujärjestelyjen muuttaminen

siten, että lisäeläkkeen tavoite-eläke määritellään joko kiinteänä TEL-indeksiin sidottuna markkamääränä tai kiinteänä prosenttina eläkepalkasta. Näitä muutoksia on voitu tehdä aina kunkin vuoden alusta, jolloin markkamäärä ja prosenttimäärä kiinnitetään muutoshetkellä voimassa olleen sopimuksen mukaisina. Nämä muutokset sallittaisiin myös jatkossa.

Lisäetujen kartassa selitettäisiin tarkemmin myös ne tilanteet, joissa uusien eläkeryhmien perustaminen voimassa oleviin eläkejärjestelyihin olisi edelleen mahdollista. Ryhmään voi kuitenkin tulla vain jo aiemmin lisäeläkejärjestelyn piiriin kuuluneita työntekijöitä. Näitä tilanteita ovat esimerkiksi seuraavat:

1) edellä selitetyt tilanteet työntekijöiden siirtymisestä uuden työnantajan palvelukseen,

2) työnantaja haluaa perustaa eläkeryhmän sellaisille osa-aikaeläkkeelle siirtyneille, jotka aiemmin kuuluivat lisäetujärjestelyn piiriin,

3) jonkin työntekijäryhmän eläkeikä alennetaan varhaiseläkejärjestelyllä.

Lisäetujen karttaan otettaisiin ohjeet myös siitä, missä tilanteissa lisäedun piirissä voidaan pitää työkyvyttömyyseläkkeeltä tai pitemmältä hoitovapaalta palaava työntekijä.

Uutena järjestelynä ei enää olisi mahdollista alkaneiden eläkkeiden ja vapaakirjojen korvaaminen rekisteröidyllä lisäedulla. Sen sijaan heti alkavia eläkkeitä voidaan rekisteröidä edelleen silloin, kun voimassa olevaan lisäeläkejärjestelyyn tehdään varhaiseläkejärjestelyjä.

1.2. Maatalousyrittäjien eläkelaki

11 §. Pykälän 1 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Ennen lainkohdan kumoamisen voimaantuloa rekisteröidyt lisäetuvakuutukset jäisivät kuitenkin voimaan.

Pykälän 2 momentin mukainen mahdollisuus järjestää maatalousyrittäjälle vapaaehtoinen vakuutus, säilyisi nykyisellään. Edelleen säilyisi myös pykälän 3 momentissa säädetty mahdollisuus vakuuttaa vapaaehtoisesti sellainen maatilatalouden työhön osallistuva perheyrittäjän jäsen, jolle ei makseta palkkaa.

19 §. Pykälän 1 momentista poistetaan viittaus TEL:n 11 §:n 1 momenttiin ehdotetun MYEL:n 11 §:n 1 momentin kumoamisen vuoksi. Samalla pykälän 1 momenttiin

lisättäisiin viittaus ehdotettuun TEL:n 11 §:n 10 momenttiin, jolloin eläketurvakeskus voisi säännöksen nojalla vahvistaa MYEL-lisäetujen karttaan muutoksia myös MYEL:n 11 §:n 1 momentin kumoamisen jälkeen.

Lisäetujen kartassa sallitaan nykyisin eläkeiän alentaminen heti alkavana eläkkeenä. Käytännön yksinkertaistamisen vuoksi tällainen kertaluontoinen järjestely olisi edelleenkin sallittava sellaisissa lisäeläkejärjestelyissä, joissa lain voimaantuloa on voimassa määrällinen vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen korotus. Tällöin yrittäjä ei joudu ottamaan eläkeiän alennusta vapaamuotoisena järjestelynä.

1.3. Yrittäjien eläkelaki

11 §. Johdonmukaisuuden vuoksi myös YEL:n lisäedut ehdotetaan suljettaviksi. Tästä syystä pykälän 1 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Ennen kumoamisen voimaantuloa rekisteröidyt lisäetuvakuutukset jäävät kuitenkin voimaan.

Pykälän 2 momentin mukainen mahdollisuus järjestää yrittäjälle vapaaehtoinen vakuutus säilyisi edelleen.

Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti. Pykälän 3 momentti vastaa TEL:iin ehdotettua 11 §:n 8 momentin viimeistä virkettä.

17 §. Pykälän 1 momentista poistetaan viittaus TEL:n 11 §:n 1 momenttiin ja lisätään viittaus TEL:n 11 §:n 10 momenttiin. Muutokset vastaavat MYEL:n 19 §:n 1 momenttiin ehdotettuja muutoksia.

2. Voimaantulo

2.1. Työntekijäin eläkelaki

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

Voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan jos vapaaehtoista lisäeläkevakuutusta koskevan eläkejärjestelmän säännöissä tai määräyksissä on ehto siitä, että työntekijä pääsee eläkejärjestelmän piiriin vasta sen jälkeen, kun hän on ollut määrätyn ajan työnantajan palveluksessa, voidaan eläkejärjestelmään tämän lain estämättä liittää tällaisen ehdon piiriin 31 päivänä joulukuuta 2000 kuulunut työntekijä.

TEL-työsuhteen katkeaminen esimerkiksi hoitovapaan tai palkattoman poissaolon takia ei estä työntekijän siirtymistä takaisin lisäeläkejärjestelyn piiriin. Työntekijän on kuitenkin

kin pitänyt kuulua lisäeläkejärjestelyn piiriin jo ennen lain voimaantuloa.

2.2. Maatalousyrittäjien eläkelaki ja yrittäjien eläkelaki

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001. Ennen lakien voimaan

tuloa rekisteröity lisäeläkejärjestely voidaan kuitenkin edelleen pitää voimassa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

työntekijäin eläkelain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 11 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 459/1986 ja 1057/1997, uusi 5—11 momentti seuraavasti:

11 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua uutta eläkejärjestelmää, työnantajan 1 c §:n 3 momentin nojalla työntekijälle järjestämää vapaaehtoista peruseläkevakuutusta lukuun ottamatta, ei 31 päivän joulukuuta 2000 jälkeen voida saattaa tämän lain alaiseksi rekisteröimällä se eläketurvakeskuksessa, eikä eläketurvakeskuksessa rekisteröitynä olevaan eläkejärjestelmään voida liittää uutta työntekijää mainitun päivän jälkeen.

Jos työnantajan ja eläkelaitoksen kesken on viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2000 sovittu, että lisäeläkevakuutus tulee voimaan ennen 1 päivää tammikuuta 2001, tämä uusi eläkejärjestelmä voidaan 5 momentin estämättä rekisteröidä eläketurvakeskuksessa viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2001.

Uutena eläkejärjestelmänä ei pidetä sulautumisen, jakautumisen tai liikkeen luovutuksen vuoksi 1 momentin mukaisen eläkejärjestelmän piiriin kuuluville työntekijöille järjestettyä entisen tasoista lisäeläketurvaa. Sama koskee osakeyhtiölain (734/1978) 1 luvun 3 §:n mukaisen konsernin piirissä työnantajalta toiselle siirtyneelle, 1 momentin mukaisesti rekisteröidyn eläkejärjestelmän piiriin kuuluneelle työntekijälle järjes-

tettyä vastaavantasosta eläketurvaa.

Uutena eläkejärjestelmänä ei myöskään pidetä vakuutuskassalain mukaisen eläkekassan toimintapiiriin kuuluvan työnantajan palveluksesta vuoden kuluessa työoikeudellisen työsuhteen päättymisestä toisen saman eläkekassan toimintapiiriin kuuluvan työnantajan palvelukseen siirtyneelle, 1 momentin mukaisen eläkejärjestelmän piiriin kuuluneelle työntekijälle järjestettyä entisen tasoista eläketurvaa. Sama koskee myös eläkekassan toimintapiiriin 31 päivän joulukuuta 2000 jälkeen tulleen uuden työnantajan palvelukseen toisen saman eläkekassan toimintapiiriin kuuluvan työnantajan palveluksesta siirtyneelle, 1 momentin mukaisen eläkejärjestelmän piiriin kuuluneelle työntekijälle järjestettyä vastaavantasosta eläketurvaa.

Päätettäessä vakuutuskassalaissa tarkoitettun eläkekassan sääntöjen muuttamisesta tämän pykälän mukaisiksi, päätös tehdään vakuutuskassalain 52 §:n ja eläkekassan sääntöjen estämättä yksinkertaisella äänten enemmistöllä.

Uutena eläkejärjestelynä ei myöskään pidetä lisäeläkevakuutuskannan siirtoa eläkelaitoksesta toiseen.

Tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitettusta lisäeläkevakuutuksesta annetaan

eläketurvakeskuksen vahvistamisessa rekisteröimiskelpoisten lisäetujen kartassa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

Jos vapaaehtoista lisäeläkevakuutusta koskevan eläkejärjestelmän säännöissä tai määräyksissä on ehto siitä, että työntekijä pääsee

eläkejärjestelmän piiriin vasta sen jälkeen, kun hän on ollut tietyn ajan työnantajan palveluksessa, eläkejärjestelmään voidaan tämän lain estämättä liittää tällaisen ehdon piiriin 31 päivänä joulukuuta 2000 kuulunut työntekijä.

2.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain 11 ja 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 11 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1748/1995, ja
muutetaan 19 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1335/1999, seuraavasti:

19 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 2 momentin 1 kohdassa, 3, 4 ja 6 momentissa, 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa

sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

Ennen lain voimaantuloa maatalousyrittäjien eläkelain 11 §:n 1 momentin nojalla järjestetty eläketurva voidaan pitää voimassa tämän lain estämättä.

3.

Laki**yrittäjien eläkelain 11 ja 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 11 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1749/1995,
muutetaan 17 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1334/1999, ja
lisätään 11 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1749/1995, uusi 3 momentti seuraavasti:

11 §

Päätettäessä vakuutuskassalaissa tarkoitettun eläkekassan sääntöjen muuttamisesta tämän pykälän mukaisiksi, päätös tehdään vakuutuskassalain 52 §:n ja eläkekassan sääntöjen estämättä yksinkertaisella äänten enemmistöllä.

4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 2 momentin 1 kohdassa, 3, 4 ja 6 momentissa, 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10 ja 10 c §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 4 momentissa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

17 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 h,

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

Ennen lain voimaantuloa yrittäjien eläkelain 11 §:n 1 momentin nojalla järjestetty eläketurva voidaan pitää voimassa tämän lain estämättä.

Helsingissä 12 päivänä toukokuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*

2.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain 11 ja 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 11 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1748/1995, ja
muutetaan 19 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1335/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

Maatalousyrittäjällä on oikeus sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamin ehdoin ja perustein järjestää itselleen ja omaisilleen eläketurva, joka on tämän lain edellyttämää eläketurvaa parempi, tai sisällyttää järjestämänsä eläketurvaan hautausayustuksen tai muun sellaisen edun suorittamisen, jota ei edellytetä vähimmäisehdoissa. Vakuutusmaksu tässä tarkoitetusta lisäedusta voidaan suorittaa myös kertamaksuna.

kumotaan

19 §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a - 4 h, 4 j - 4 n §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 2 momentin 1 kohdassa, 3, 4 ja 6 momentissa, 5 a - 5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a - 8 g, 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 11 §:n 1 ja 2 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 a - 19 e, 20, 21, 21 a - 21 e ja 22 §:ssä säädetään.

19 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 2 momentin 1 kohdassa, 3, 4 ja 6 momentissa, 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2001.*

*Ennen lain voimaantuloa maatalousyrittä-
jien eläkelain 11 §:n 1 momentin nojalla
järjestetty eläketurva voidaan pitää voimas-
sa tämän lain estämättä.*

3.

Laki

yrittäjien eläkelain 11 ja 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 11 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1749/1995,
muutetaan 17 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1334/1999, ja
lisätään 11 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1749/1995, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

Yrittäjällä on oikeus sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamin ehdoin ja perustein järjestää itselleen ja omaisilleen eläketurva, joka on tämän lain edellyttämää eläketurvaa parempi, tai sisällyttää järjestämäänsä eläketurvaan hautausavustuksen tai muun sellaisen edun suorittamisen, jota ei edellytetä vähimmäisehdoissa.

kumotaan

11 §

Päätettäessä vakuutuskassalaissa tarkoitettun eläkekassan sääntöjen muuttamisesta tämän pykälän mukaisiksi, päätös tehdään vakuutuskassalain 52 §:n ja eläkekassan sääntöjen estämättä yksinkertaisella äänten enemmistöllä.

17 §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä säädetään työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 2 momentin 1 kohdassa, 3, 4 ja 6 momentissa, 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10 ja 10 c §:ssä, 11 §:n 1 ja 2 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 4 momen-

17 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 2 momentin 1 kohdassa, 3, 4 ja 6 momentissa, 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10 ja 10 c §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 4 momen-

tissa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä.

tissa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2001.

Ennen lain voimaantuloa yrittäjien eläkelain 11 §:n 1 momentin nojalla järjestetty eläketurva voidaan pitää voimassa tämän lain estämättä.
